

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3

หนังสืออ้างอิง
โรงพยาบาลศูนย์เขต 3

อินทิรา พันธุ์เมธิศรี

24 เม.ย. 2546

163948

TH 000 5005

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2545

ISBN 974-9570-66-9

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาล
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา)

.....กรรมการ

(พลเรือตรีหญิง ดร. สุภัทรา เอื้อวงศ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา)

.....กรรมการ

(พลเรือตรีหญิง ดร. สุภัทรา เอื้อวงศ์)

.....กรรมการ

(ดร. สุชาดา กรเพชรปानी)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมถวิล จริตควร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่.....๒๕..... เดือนตุลาคม.....พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจากความกรุณาและการดูแลอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี เกียรติเลิศสนา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และพลเรือตรีหญิง ดร. สุภัทรา เอื้อวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำในการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจดีเยี่ยมตลอดมา

ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาที่ได้รับจากทุกฝ่าย ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

อินทิรา พันธุ์เมธิศรี

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน และส่งเสริมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ปีการศึกษา 2545

43911396 : สาขาวิชา : การบริหารการพยาบาล ; ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : ความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหาร / หัวหน้าหอผู้ป่วย

อินทรา พันธุ์เมธิร์ : ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหาร
ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 (FACTOR AFFECTING ADMINISTRATIVE
ROLES IN PERFORMANCE COMPETENCIES OF HEAD NURSES, MEDICAL CENTERS,
THE THIRD REGION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผ่องศรี เกียรติเลิศนา, กศ.ด., สุภัทรา
เลื้อวงศ์, ค.ด. 128 หน้า. ISBN 974-9570-66-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคล
การบริหารแบบ มีส่วนร่วม และระดับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้า
หอผู้ป่วย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคล การบริหาร
แบบมีส่วนร่วม กับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยและศึกษา
ปัจจัยที่สามารถทำนายความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือหัวหน้าหอผู้ป่วย 81 คน และผู้ได้บังคับบัญชา 259 คน
ที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
สำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และการบริหารแบบมี
ส่วนร่วม และแบบสอบถามสำหรับผู้ได้บังคับบัญชาของหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นแบบสอบถามเพื่อ
ประเมินความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย แบบสอบถามทั้ง 3
ฉบับนี้หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93,
.92, และ .97 ตามลำดับสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ
แบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีอายุเฉลี่ย 45.7 ปี มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง
เฉลี่ย 11.16 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และปฏิบัติงานในแผนกหอผู้ป่วยพิเศษ
ร้อยละ 26 ไม่เคยได้รับการอบรมด้านบริหาร ร้อยละ 53 หัวหน้าหอผู้ป่วยมีคุณลักษณะเฉพาะ
บุคคลอยู่ในระดับสูง การบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับความสามารถ
ในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารอยู่ในระดับสูง การหาความสัมพันธ์ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล และ
คุณลักษณะเฉพาะบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหาร
ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้าน
บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถทำนายความสามารถใน
การปฏิบัติบทบาทด้านบริหาร พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคลและการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมไม่สามารถทำนายความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารได้

43911396 : MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S. (NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORD : ADMINISTRATIVE ROLES IN PERFORMANCE COMPETENCIES /

HEAD NURSES

INTHIRA PANMETHIS : FACTOR AFFECTING ADMINISTRATIVE ROLES IN
PERFORMANCE COMPETENCIES OF HEAD NURSES, MEDICAL CENTERS THE THIRD
REGION. THESIS ADVISORS : PONGSRI KEITLERTNAPHA, ED.D., SUPATHRA
URWONGSE, PH.D. 128 P. ISBN 974-9570-66-9

The purposes of this research were to study the relationship of the personal factors, personal traits, participative management with the level of administrative roles in performance competencies of head nurses, as well as to determine the predicting variables for performance competencies of head nurses and to determine factors which could be predict the administrative roles in performance competencies of head nurses Medical centers, the third region. The research subject consisted of 81 head nurses and 259 staff nurses working in patient unit in Medical centers, the third region. The research instruments were the head nurses questionnaire and the questionnaire for staff nurses who were their immediate subordinate. The questionnaire for head nurses consisted of personal traits, participative management, while the questionnaire for staff nurses consisted of administrative roles in performance competencies of head nurses. The reliability of questionnaires and test were .93, .92 and .97 respectively. Statistical techniques utilized in data analysis were stepwise multiple regression analysis.

The results of the study were: The head nurses were an average age of 45.7 years, and experience of 11.6 years, majority of the Bachelor's degree, working at the Private Department (26%) and had not received administrative training (53%). Personal traits of head nurses were at high level, participative management were at medium level and administrative roles in performance competencies were at high level. There were not significant relationship between personal factors, personal traits with administrative roles in performance competencies. There was positive and significantly relationship between participative management and administrative roles in performance competencies. Personal factors, personal traits and participative management were the variable that could not predict administrative roles in performance competencies of head nurses.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	๓
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	14
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถ.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติบทบาท	
ด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	32
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการที่ เป็นผู้ได้บังคับบัญชา โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3.....	59
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของ คุณลักษณะเฉพาะบุคคล การบริหารแบบมีส่วนร่วม และความสามารถในการ ปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3.....	62
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์ และทำนายความสามารถในการปฏิบัติ บทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	81
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	88
อภิปรายผลการวิจัย.....	89
ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร.....	98
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	99
บรรณานุกรม.....	100
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก.....	113
ภาคผนวก ข.....	115
ภาคผนวก ค.....	119
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	128

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของหัวหน้าหอผู้ป่วย และผู้ได้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานของ แต่ละโรงพยาบาลในปี พ.ศ. 2545.....	48
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ได้บังคับบัญชา แยกตามแผนกที่ ปฏิบัติงาน.....	49
3 ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ จำนวน และร้อยละของหัวหน้าหอ ผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง แผนกที่ ปฏิบัติงาน และ การได้รับการอบรมด้านบริหาร (N = 81).....	59
4 ข้อมูลของผู้ได้บังคับบัญชา ได้แก่ จำนวน และร้อยละของผู้ได้บังคับบัญชา จำแนก ตามอายุระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าหอผู้ป่วย และ แผนกที่ปฏิบัติงาน (N = 246).....	61
5 ข้อมูลที่ประเมินโดยหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 จำแนกตามรายด้านและโดยรวม (N = 81).....	62
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านความมีเหตุผลจำแนกเป็นรายข้อ.....	63
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 วิจารณญาณ จำแนกเป็นรายข้อ.....	64
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านความยืดหยุ่น จำแนกเป็นรายข้อ...	65
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านความยืดหยุ่น จำแนกเป็นรายข้อ...	66
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านความมั่นใจ จำแนกเป็นรายข้อ.....	67

11	ข้อมูลที่ประเมินโดยหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 (N = 81).....	68
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน จำแนกตามรายชื่อ.....	69
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านความมีอิสระในงานจำแนกเป็นรายชื่อ.....	70
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านความไว้วางใจกันจำแนกเป็นรายชื่อ.....	71
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านการส่งเสริมความยึดมั่นผูกพัน จำแนกเป็นรายชื่อ.....	72
16	ข้อมูลที่ประเมินโดยผู้ได้บังคับบัญชาได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 จำแนกตามรายด้านและโดยรวม (N = 81).....	73
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับของความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านข้อมูลข่าวสาร จำแนกเป็นรายชื่อ.....	74
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำแนกเป็นรายชื่อ.....	76
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขต 3 ด้านการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	79

- 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะบุคคล
การบริหารแบบมีส่วนร่วม และความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของ
หัวหน้าหอผู้ป่วย ($N = 81$)..... 82
- 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความมีเหตุผลกับความสามารถในการ
ปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. 84
- 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับความ
สามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านข้อมูลข่าวสาร.... 85
- 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับความ
สามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านการตัดสินใจ..... 86

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University